

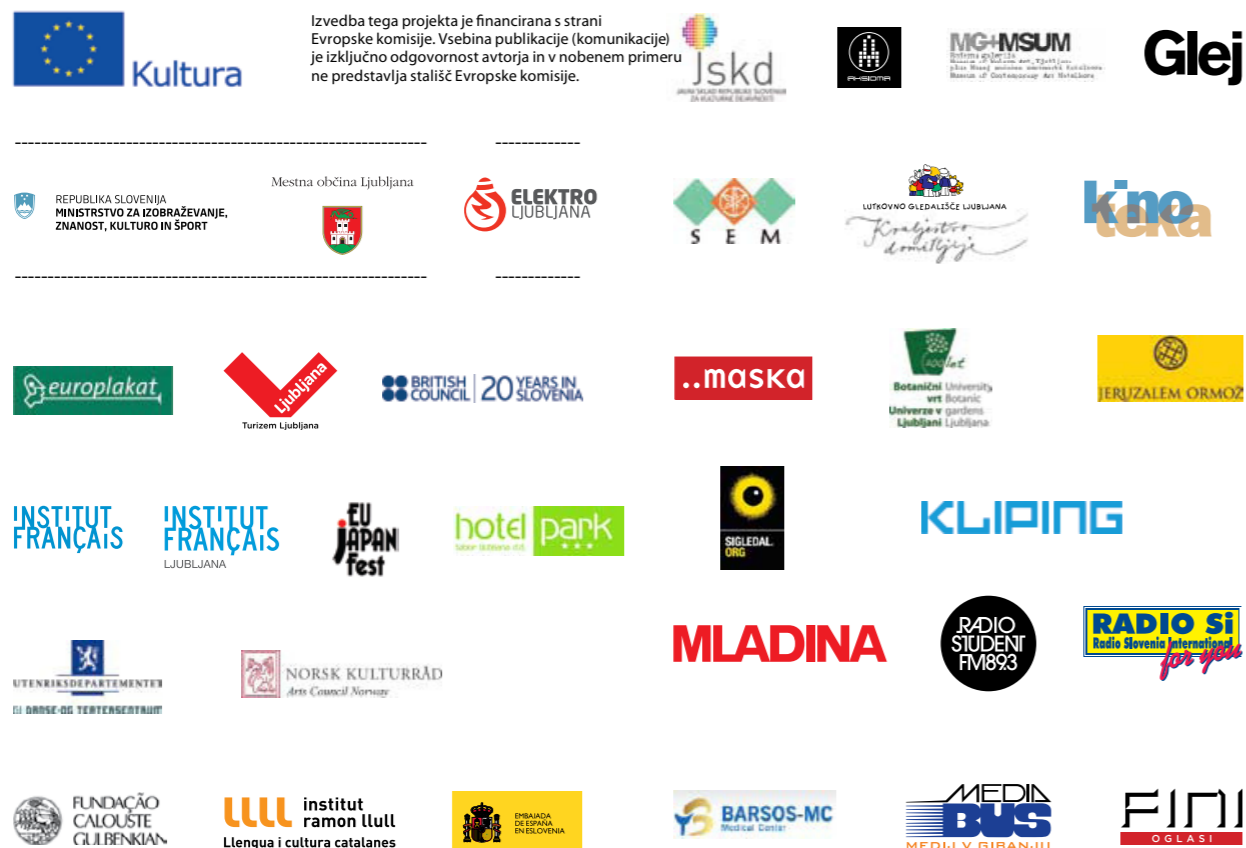
Organizator festival Mladi levi:
BUNKER Zavod za organizacijo in izvedbo kulturnih prireditev
 Predsednica sveta zavoda Bunker:
Maja Hawlina
 Direktorica:
Nevenka Koprivšek
 Oblikovalke programa:
Nevenka Koprivšek, Mojca Jug, Irena Štaudohar
 Izvršni producentki:
Alma R. Selimovič, Maja Vižin
 Odnosi z javnostmi:
Tamara Bračič Vidmar
 Producenti:
Katarina Slukan, Samo Selimovič, Janja Bužečan
 Administracija in koordinacija: **Liljana Briški**
 Umetniško svetovanje pri otvoritvi:
Dirk Opstaele

Celostna podoba:
Tanja Radež
 Urednica spletne strani:
Maja Mujdrica Kim
 Tehnični direktor:
Igor Remeta
 Tehnični koordinator:
Andrej Petrovčič
 Tehnična ekipa:
Duško Pušica, Tomaž Žnidarčič, Grega Mohorčič, Janko Oven, Leon Curk, Martin Lovšin
 Fotografija:
Urška Boljkovac
 Video: **Gregor Gobec**

Festival so omogočili:
 Program EU Kultura, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Mestna občina Ljubljana, Elektro Ljubljana, Europlakat, Turizem Ljubljana, Hotel Park, Institut français, Institut Ramon Llull, Francoski inštitut Charles Nodier, EU-Japan Fest Japan Committee, Gulbenkian Foundation, Arts Council Norway, Norwegian Association for Performing Arts, British Council, Veleposlaništvo Kraljevine Španije, JSKD, Kliping d. o. o., Slovenski etnografski muzej, Lutkovno gledališče Ljubljana, Aksioma, Maska, MediaBus, SiGledal, Radio Študent, Fini oglasi, Mladina, Radio SI, BARSOS-MC, Slovenska kinoteka, Muzej sodobne umetnosti Metelkova, Gledališče Glej, Ljutomer Ormož, Botanični vrt Univerze v Ljubljani

Več informacij o programu: www.bunker.si

Rezervacije vstopnic: 051 269 906 in info@bunker.si

HOTEL PARK IMA RAD DOGAJANJE, UMETNOST IN UMETNIKE, PLES IN GLASBO. IMA RAD ŽIVLJENJE.

hotel
 tabor ljubljana d.d.

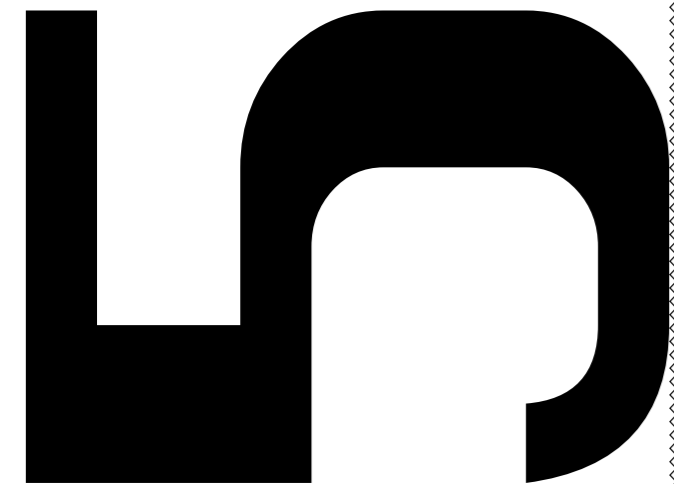

www.hotelpark.si

ARENA

FESTIVALSKI ČASOPIS MLADIH LEVOV

št. 3 / 2012

FESTIVAL MLADI LEVI

Uvodnik

Gordana Lacić

MLADI LEVI SE POČASI POSLAVLJAJO ...

Letos so vam s svojimi predstavami pridigali, vam dali nekaj idej za opremo vašega doma, vas izpostavili v sredini odra in vas pozivali k uporabi. Popeljali so vas v magične gozdove in vas zabavali z glasbo človeških glasov. Predvsem pa so vas (in nas) poskušali angažirati.

Zadnjič smo se na delavnici z Resom Bosshartom pogovarjali o fenomenu interpasivnosti s katerim se ukvarja Robert Pfaller. Fenomenu, ki predvideva pasivnega gledalca namesto katerega vse občutke doživljajo igralci na odru. Pogovor me je spomnil na risanko Wall-E. Risanko o majhnem čistilnem robotu, ki je ostal na Zemlji, da bi jo počistil po tem, ko so se ljudje preselili na vesoljsko ladjo, na kateri samo sedijo v udobnih kapsulah, zazrti v televizijske ekrane pred seboj. Niti s prstom jim ni treba migniti pa so kljub vsemu vse njihove želje zadovoljene, za kar poskrbijo roboti, ki namesto njih kuhajo, pospravljajo, hodijo, doživljajo.

Če je umetnost za kaj koristna, je koristna za to, da nas vzpodbudi k razmišljanju, k pretresanju lastnih stališč in iluzij. Od nas zahteva, da se angažiramo in postanemo aktivni so-ustvarjalci umetnosti in sveta v katerem živimo.

MLADI LEVI so vam ponudili roko. Jo boste sprejeli?

ARENA

Urednica: **GORDANA LACIĆ**

Pomočnica urednice: **BRINA KLAMPFER**

Oblikovanje in prelom: **PETRA HROVATIN / Perikleas Visuals**

Lektura in korektura: **EVA HORVAT**

Pisci: **NATAŠA BERCE, VESNA HRDLIČKA, BRINA KLAMPFER, GORDANA LACIĆ, MARJA KOVANDA, ANJA ROTER, URŠKA SAJKO, NINA ZUPANČIČ**

FOTOGRAFIJE: **URŠKA BOLJKOVAC**

PRINT: **Fotokopirnica Kaktus**
NAKLADA: **400**

www.fotokopiranje.net | Rimska c. 19 | Ljubljana

DNEVNIK ARENOUKE

Gordana Lacić

Arenouke smo sila zaposlena dekleta, ki v času festivala nešteto krat prevozimo pot od SEM-a preko Stare elektrarne do fotokopirnice, kjer se tiska Arena. Smo tiste, ki poskrbimo, da lahko časopis, ki ga pravkar berete dobite na vseh festivalskih prizoriščih. U 11 dneh Mladih levov si izmenjamo goro e-mailov, opravimo malo morje urgentnih telefonskih klicev, si ogledamo vse predstave na festivalu in bedimo pozno v noč, ko poskušamo urediti svoje vtise o predstavah in jih prelistati na strani festivalskega časopisa. Arenouko prepoznate po tem, da pred predstavo zauzeto bere gledališki list. Med predstavo pa je tisto dekle v občinstvu, ki začne sredi dogajanja besno brskati po torbici, išče oč zvezek in svinčnik, ker si absolutno mora zapisati misel, ki ji je pravkar šinila v glavo.

Ste se kdaj spraševali kako izgleda dan ene izmed ustvarjalk Arene? Tule je vaš odgovor.

PONEDELJEK, 27. AVGUST

8:30: JE DANES PONEDELJEK, TOREK, PETEK ALI ŠE VEDNO NEDELJA?

Dnevi na festivalu so se zlili v en sam neskončen dan. Časa ne določajo več ure, ampak urniki predstav, ki bi si jih rada ogledala. Neverjetno kako festivalsko življenje vpliva na zaznavanje realnosti. Občutek imam, da bivam v neki vzporedni resničnosti v kateri obveznosti, ki niso povezane z Mladimi levimi ne obstajajo.

Danes na sporedu: 10:00 Delavnica z Resom Bosshartom. 12:00 – 17:00 Mini konferenca. 20:00 Patricia Portela: The Private Collection of Acacio Nobre.

Vmes pa še zadnji pregled, tiskanje in prevzem druge številke Arene. Kam naj v tako natrpan dan stlačim še kosilo in večerjo? Še dobro, da imamo festivalsko kuhinjo. To je bila res genialna ideja! Torej ... Budilka, kopalnica, zajtrk. Pripravljeni? Pozor. Gremo!

9:43: MINUTE ZA RAZMISLEK

Pred dopoldansko delavnico se še enkrat dobim z Brino, urednico druge številke in Petro, našo zvesto oblikovalko. Preden končno oddamo drugo številko Arene v tisk, še zadnjič preverimo postavitev člankov, fotografije s predstav in ali so vsi članki podpisani. Malo paničarim, ker do letošnjih Mladih levov nisem imela z novinarstvom nikakršnih izkušenj. Ne s pisanjem in še manj z urednikovanjem. Še pri šolskem časopisu nisem nikoli sodelovala, zdaj pa sem že kar ena od urednic časopisa, ki ima naklado 300 izvodov! Na srečo je vse v redu. Kaj bi brez sodelavk na katere se lahko zanesem. Ugotovitev festivala: Važno je imeti dosegljive in odzivne sodelavce!

Juhu, že druga Arena gre v tisk! Tako smo ponosne same nase, da še cel dan prelebdimo z nogami pol metra nad tlemi.

10:15: Vsako novo leto se zaobljubim, da bom nehala zamujati. In vsak konec leta ugotovim, da moram obnoviti svojo zaobljubo.

Mogoče bi morala uro premakniti, za 5 minut naprej? No, na tem bo potrebno še delati ... Še dobro, da so tudi ostali bolj jutranjo razpoloženi in so šele pri naročanju kave. Če kdo mene vpraša, bi nam glede na količine kave, ki jo Mladi levi popijemo v SEM-u, že lahko dobili količinski popust.

Današnja tema delavnice je sinočnja predstava romunskega Colectiva. Nekje med Velikim bratom, podoživljanjem občutka izpostavljenosti in spraševanju ali lahko vlečemo vzporednice med današnjo Slovenijo z Romunijo v 80. letih prejšnjega stoletja, poskušamo najti namen, ki so ga ustvarjalci vtisnili v predstavo. Pisanje o sodobnih scenskih umetnostih zna biti zakomplicirano. Kako opisati predstavo, ki ne sledi več klasični dramaturgiji? Kako opisati zgodbo predstave brez zgodbe? Ali sploh lahko neko sodobno predstavo vrednotimo po kriterijih, ki se jim upira? Pri sodobni umetnosti je subjektiven pogled vsakega gledalca še toliko bolj opazen kot pri klasičnih uprizoritvah dramskih tekstov. Mi kot nadebudni kritiki pa moramo še vedno ohranjati določeno mero objektivnosti.

12:10: UMETNOS US. DRUŽBA, UMETNOST IN DRUŽBA, UMETNOST U DRUŽBI

Po preizpraševanju kaj je umetnost, kako jo gledati, kako jo razumeti in predvsem kako jo doživeti pristanem na realnih tleh, da je umetnost tudi biznis. Na okrogli mizi v parku Tabor so se producenti in ustvarjalci iz cele Evrope spraševali kako naprej v času, ko je ekonomska situacija umetnosti precej nenaklonjena. Ste vedeli, da po 20 letih samo še 4% nekoč mladih in perspektivnih umetnikov še vztraja in deluje na svojem umetniškem področju? Številka, ki je zaskrbljujoča. Kaj se je zgodilo z umetniki, ki so bili nekoč novi, sveži in zato zanimivi? Kje so nekdanji Mladi levi danes?

Zdi se, da je umetnost izgubila vlogo, ki jo je nekoč zavzemala v družbi. Umetniki bi bili radi družbeno relevantni, vendar živijo v družbi, kjer je sama umetnost postala družbeno nerelevantna, celo izključena iz družbe. Razen preverjenih, komercialno uspešnih predstav z zvenečimi imeni, ali pa manjših dogodkov t.i. "happy art", ostajajo dvorane prazne. Kaj se je zgodilo, da je kultura na kateri smo osnovali slovenski narod, danes razumljena kot nepotrebno

"mešanje megle" in "prodajanje buč", če citiram anonimne spletne komentatorje.

Časi, ko je potrebno varčevati in pametno razpolagati s sredstvi, ki so na voljo, zahtevajo kreativen pristop k upravljanju države. Prav kreativnost in iznajdljivost pa sta lastni umetnikom. Umetnost je tista, ki v našo depersonalizirano stvarnost vrača čustva in opozarja na teme, ki v politični zavesti ostajajo zapostavljene. Morda moramo kulturniki in kulturni navdušenci na problematiko pogledati drugače in zaveznike iskati ne pri politikih, pač pa pri ljudeh za katere ustvarjamo umetnost. Morda je skrajni čas, da se začne kultura povezovati tudi z drugimi sektorji s katerimi jo družijo zavzemanje za skupne vrednote. Morda bo tako umetnost spet dobila nazaj mesto, ki ga je nekoč v družbi že zavzemala. Mesto družbene komentatorke, ki opozarja na politično zapostavljene probleme. Mesto premisleka in včasih tudi samo mesto sprostitve in zabave.

19:00: UMETNOST GRE SKOZI ŽELODEC 2

Festivalska kuhinja, bi morala obratovati čez celo leto! Jutri je piknik ... Čas za štrudelj!!!! :)

20:21: VAJE IZ UZTRAJNOSTI ALI ZAPISI NEKE ARENOUKE

Acacio Nobre. Tako skrivnosten avtor, da se ne pojavlja na googlu. Pogoogljaj ga!

Če te ni na googlu, ne obstajaš. Google določa svetovno vedenje in usmerja človeški spomin. Kaj če svojo moč začne uporabljati za negativne namene?

On: Acacio Nobre. Ona: Patricia Portela, njegova "biografinja".

Kako prijetna glasba je zvok tipkanja.

A nisem tega teksta prebrala že na gledališkem listu?

20:47: (diskreten pogled na uro)

Zakaj na predstavi berem nekaj, kar bi lahko prebrala doma?

Jaz bi tudi imela oldie-goldie pisalni stroj.

A jima ni dolgočas vsako predstavo pretipkavati isto besedilo?

1909 – leto, ko so vsi Angleži starejši od 70. let dobili državne penzije (takrat jih verjetno še ni bilo veliko)

Zakaj pa ženska zdaj briše svoj tekst????!!!!???

21:15: (diskretno prikrivanje zehanja)

Zakaj imam mašno v laseh?

21:30: (gledalci predčasno zapuščajo dvorano)

No ja no, tako slabo pa spet ni, da bi zapustila predstavo tik pred koncem.

21:58: Sem res pravkar gledala 2 človeka, ki sta 90 minut tipkala???

P.S.: Acacia Nobreja res ni na googlu.

00:02: ZASTOR, TEMA

Postelja.

Colectiva: X mm din Y km, 26.8., Stara mestna elektrarna

COLECTIVA: X MM DIN Y KM

Desna Hrdlička

»Vedeti morate, kako boste začeli«, nam je na delavnici večkrat poudaril Res Bosshart in dejal, da lahko začnemo pisati kritiko tudi z natakarnjem iz SEM-a, ki je bil, po njegovih besedah strašansko simpatičen, čeprav nas ni zares zanimalo, kaj nam je razlagal. Predstava X MM DIN Y KM naj bi bila pravo nasprotje Resovi primerjavi; prav nič ni bila simpatična, ampak nas je zanimala tema, o kateri je govorila. Oziroma bi nas vsaj morala zanimati, ker se predstava spopada s socialistično preteklostjo, Slovenci pa imamo na splošno pomisleke glede lastne preteklosti in njene interpretacije.

Romunska zgodba je zelo socialistična, hkrati pa tudi zelo kafkarjanska. Sestradani pisatelj, privlečen na rob eksistence, si prizadeva zapustiti državo. Država mu zaseže potni list, za nameček pa še izgubi službo. Uradnim organom se mora znova in znova opravičevati in pojasnjevati svoje vedenje. Vendar se tako kot Jozef K., vrti v krogih.

Trideset let staro zgodbo, ki so jo našli v arhivih romunske obveščevalne službe, so romunski igralci poskusili približati našemu času. Večkrat so prestopili meje leta 1985, ko se zgodba navidezno dogaja, in iskali povezave z današnjim dnem. Štirje igralci so bili ves čas v nenehnem stiku s publiko, ki so jo poskušali vsrkati v svojo zgodbo. Premikali so se med našimi stoli, pogovarjali so se z nami, diskutirali, celo zahtevali od publike, naj zavzame stališče pri vprašanju, ali nam je sploh še kaj ostalo, kdo misli, da nimamo nič več, ali pa je še ostalo kakšno upanje znotraj Pandorine škatle. Besede so drvele okoli nas in vrstili so se tovariši in tovarišice iz nekih preteklih časov. Ko se je eden od igralcev naveličal svoje vloge ponižnega prosilca kakršne koli službe, ga je zamenjal drugi in krog se je spet nadaljeval. Počasi smo vsi, igralci in publika, postali naveličani dogajanja, ki se zmeraj vrti okrog svoje osi in ne vodi nikamor. Na koncu se je vendarle, brez kakršnega koli "the enda", vse umirilo. Igralci so še enkrat prišli v dvorano. Tla dvorane so bila že na začetku predstave popisana z zgodbami, mogoče iz arhiva Slovenske obveščevalne službe, morda iz navadnega vsakdanjega časopisa. Na tleh ni bilo več prostora za nove zgodbe. Romunski igralci so zato nadaljevali pisanje domnevnih zgodb o disidentih po še nepopisanih belih stenah. Na njih je bilo še dovolj prostora. Kaj imata skupnega ta skoraj 30 let oddaljen čas in naš vsakdanjik? Ljudi seveda. Ljudi, ki se v teh tridesetih letih niso preveč spremenili, eni še zmeraj trpijo, drugi pa si življenje ustvarijo neke drugje. Predstava tudi po svojem zaključku nadaljuje svoje sodelovanje s publiko. Tekom predstave so si vsi igralci, ko niso več zdržali v vlogi ponižanega pisatelja, zamenjali v vloge. Na koncu so vsi odnehali in vlogo predali publiko. Da bo sprejela izziv.

NARAVA ČLOVEKA

Urška Sajko

Arhetip. Arhetip te spominja na nekaj pradavnega. Na nekaj kar smo že pozabili, vendar še vedno ždi v naši podzavesti. Slutnja človeka. Človek, ki naj bi bil žival na višjem nivoju. Pa je res človek tisto, kar predstavlja nekaj vzvišenega, humanega? Ali pa smo edina vrsta na planetu, ki bi jo lahko poimenovali pošastna? Kako to, da smo bojda edina bitja, oziroma živalska vrsta, ki je sposobna občutiti popolno empatijo hkrati pa biti okrutna in sprevržena na najbolj bolne načine? Morda zato, ker smo bitja ekstremov. Za primer: ker imamo močan samo-ohranitveni nagon hkrati pa smo izjemno samo-destruktivni. Vrnimo se nazaj k izvoru človeka. Adam in Eva, ter zgodba o stvarjenju sveta. Kakor neumno se sliši je to povsem legitimna asociacija. Prvi ljudje, goli v idilični naravi se obnašajo kot živali: čisto, nagonsko in na nek način tudi nedolžno. Prav tako kot igralca v tistem prizoru ob vodi. Vse je bilo tako naravno, pravilno in enostavno dokler se niso v naši družbi zaredile razno razne dogme in norme. Potem pa so se začele prepovedi, diktiranje spolnosti, ter ostala takšna in drugačna mučna pravila.

Predstava zajema vsa obdobja človekovega življenja. Od rojstva, ko mala rokica močno zagrabi veliko, kakor novorojenček zgrabi življenje. Do otroka v šoli. Otrok, ki je ranjen in se ne more več truditi ... Nato mladenič, ki ga razganja od spolne energije. Mladič, ki se po dvorišču petelini in si predstavlja, da je pravi moški čeprav še niti ene dlake nima. Razigran fantič, ki pleše in divja v svojem mladem, mišičastem telesu na obrabljen pop komad. Kako sanjari in upa dokler ga ne zadane odraslost, ki s seboj prinese težo odgovornosti in stresa, ki rodita depresijo. In potem nastopi starost. Starca je strah. Strah ga je negotovosti, ki jo prinaša smrt. Nihče ti ne zna povedati kdaj bo, kako bo in kje se vse konča. Umirajoči počasi pada v temo neznanega, njegovi ljubljene pa se na vso moč oklepajo njegovega rokava, da jim ne bi zdrsnil v to brezno. Samo vedno zdrsnejo, tukaj ni pogajanja. Ob tej izgubi se živi začnejo jasneje zavedati tega prehoda, v vsakem svojem koraku vohajo smrt. Tako se vse konča in začne. Nekoč sem nekoga vprašala kaj se zgodi, ko umreš. Odgovoril mi je, da je popolnoma isto kot preden si se rodil: nič. Vendar pa se polemika v tej predstavi ni vrtela okrog vprašanja posmrtnega življenja ali ne-življenja, ampak o tem kako težko ga je zapustiti. Kako oditi ne da bi obžaloval, se kesal in se spominjal napak. Potem pa je tu še ženska, ki blodi in išče, ki čuti in ljubi. Kostum Rdeče kapice, tega že skorajda mitološkega bitja, ki predstavlja nebogljenost vendar obenem močno in uporno ženskost.

V vsakem prizoru so se pojavljali prelepi, morda že malce kičasti 3D posnetki narave. Opominjali so nas na povezanost med nami in njo. Naravo našo stvariteljico, ki nas je izlegla in ujčkala dokler nismo postali odrasli in objestni. Potem smo na to našo vez pozabili in je skoraj ne znamo več negovati in ohranjovati, ampak le še uničevati. Vsa eksistencialistična vprašanja so zaman, skorajda nepotrebna kajti v tem kratkem času, ki nam je na voljo je pomembno zgolj eno dejstvo: svet je tvoj dom, svet je lep in svet je samo eden.

Pionir 10, 28.8., Mesarski most

PIONIR 10 NA MESARSKEM MOSTU

Marja Kovanda

Pionir 10 je 258-kilogramski vesoljski robot, ki se je v sklopu medplanetarne misije NASE prvi približal planetu Jupiter na 25 milijonov kilometrov. Izstreljen je bil 2. marca 1972 iz Cape Canarevala na Floridi. Novembra istega leta je na Zemljo poslal prve slike Jupiterja. Pionir 10 pa je tudi glasbena skupina iz Subotice v srbski Vojvodini, ki je letos prvič gostovala v Ljubljani. Tla Mesarskega mostu so se rahlo tresla, nekaterim so oči ob solajah begale navzgor proti luni, ki je opominjala na lepoto neperfektnosti. Niso po robotsko premikali vesolja, so pa premikali ušesne bobenčke in nasmehe Mladih levov kot tudi mimoidočih obiskovalcev in poletno-hedonistično razposajenih strank v barih Petkovškovega nabrežja.

1 - Foto: Vladimir Dulić

FREEMANOVE EXPANDING ENERGIES IN MORALKA O UDOBJU

Nina Zupančič

Davis Freeman, avtor *Expanding energies*, ki bodo na sporedu v petek, je britanski performer, ki je ustvarjal tudi z najbolj vidnim britanskim eksperimentalnim teatrom – *Forced Entertainment* ter z *Meg Stuart*, ameriško koreografkinjo in plesalko, eno izmed ključnih ustvarjalnic na področju sodobnega plesa v Evropi. Prav tako je sodeloval z avstrijsko-francoskim kolektivom *Superamas*, ki že več kot desetletje raziskuje razlike med kičem in umetnostjo, elitno in popularno kulturo ter televizijo in gledališčem, leta 2009 pa so skupaj gostovali na Mladih levih s projektom *Empire (Art & Politics)*. Skupaj z *Lilo Mestre* je ustanovil ansambel *Random Scream*, z njim sta želela izpostaviti izbrane elemente vsakdanje kulture skozi plesne, gledališke in vizualne elemente. Fokus *Random Screama* je poudarjanje obstoječega stanja – nečesa, kar je že tukaj. Osredotoča se na medsebojne interakcije sodelujočih v dogodku, pokaže se, kako individualne izbire neposredno zadevajo drugega in skupnost, v kateri živimo.

Expanding energies je enodnevna konferenca v štirih performansih, kjer Freeman raziskuje našo obsesijo z energijo. S plesom, glasbo, vizualnimi materiali, banketom in drugimi sredstvi nas vodi od definicije različnih energij do glavne dileme sodobne politične ekonomije: **Se res moramo odreči določenim standardom blaginje ali nas bo še enkrat rešila tehnologija? Smo pri sebi kaj pripravljeni spremeniti za ohranitev okolja?**

V grobem bi lahko rekla, da se David Freeman ukvarja s tem, kar poganja svet – z energetskimi viri, kjer so v ospredju fosilna goriva (nafta, zemeljski plin in premog). Slednja zadostijo 88. odstotkom potreb sveta po energiji. So temelj kapitalizma, moderne družbe in udobja. Naraščajoča populacija, industrializacija držav v razvoju in manj razvitih držav pomenijo večjo porabo neobnovljivih virov energije, ki jih potrebujemo ne samo, da preživimo, ampak da obdržimo standard. Bolj kot okoljske katastrofe, ki so jih povzročile multinacionalke kot Shell v državah tretjega sveta, v svetu odmeva dejstvo, da energije ni več dovolj za vse in kar je bolj pomembno – ni več dovolj za razvite države. Vseeno je, če je Shell z neodgovorno proizvodnjo onemogočil preživetje celotni pokrajini v Nigeriji, za obubožanje populacije bodo plačali kakšen milijon odškodnine, ki ne bo nikoli obnovila možnosti prebivalcev za preživetje.

Po koncu druge svetovne vojne je bila v San Franciscu ustanovljena Organizacija združenih narodov, ki naj bi skupaj z tanovljen mehanizem človekovih pravic. Mednarodni sistem, ki naj bi preprečil umiranje in trpljenje ljudi. Pravice in Ustanovna listina ZN so postale del mednarodnega prava, etični sistem zahoda in njegovih satelitov ter poglobitvi izgovor za sankcije Varnostnega sveta ZN, ki so se praviloma končale v netenju novih vojnih žarišč – na primer sankcije in kasneje vojna v Perzijskem zalivu je namesto zagotavljanja nedotakljivosti ozemlja Kuvajta, povzročila eno izmed največjih humanitarnih kriz, ki je rezultirala v revščini, boleznih, umiranju in trpljenju dobršnega dela iraških civilistov. Lahko potem res verjamemo, da je Zahod želel zaščititi ravno njih ali je preprosto območje geopolitično zanimivo zaradi resursov fosilnih goriv? Mogoče želimo preprečiti trpljenje samo določenemu delu planeta, posebno belemu, krščanskemu in urbaniziranemu?

Vprašanja o legitimnosti vojne ter dvomi o njeni »protiteroristični« naravi so se pojavila več kot deset let kasneje pri ZDA, Afganistanu in Iraku, ter spet vzbrstela v kontrastu z arabsko pomladjo. Kdo je šel podeljevati človekove pravice in svoboščine Libijcem, dokler je nafta neovirano tekla in sta bili ZDA in Evropa prehranjeni? Zahteve po svobodi so izšle iz ljudstva, nihče se poprej ni počutil poklicanega, da jih reši diktature in jim podeli njihove temeljne svoboščine niti da zaščiti sosede pred vpadi Libije s skupno mednarodno ofenzivo in rušenjem režima.

Človekove pravice nam govorijo o enakovrednosti med spoli, med rasami, med ljudmi, Ustanovna listina štiti nedotakljivost državnih ozemelj pred vpadi, pa vendar se nehote sprašujem, če se Zahod igra moralizatorja iz čiste hinavščine? Po padcu Berlinskega zidu se je fokus iz blokov prestavil na svet, v zadnjih letih predvsem na arabski svet. Vse, kar ni zahoden tip demokracije, je postala enačica za terorizem, s teroristi pa se ne pogaja ... Razen v primeru, dokler nam dovajajo ugodne sodčke nafte?

Okoljske konference so postale novi NPT, pogodbe o neširjenju/zmanjševanju jedrskega orožja, kjer so orožje zamenjale emisije, izpusti v okolje, vsaj v grobem. V ožjem smislu to zadeva razvoj držav, ki poteka na način, ki ga je Zahod še okusil – prek močne, umazane industrializacije, samo da ga njim ne privoščimo, ker utegne biti škodljiv za očake onesnaževanja – Evropo in ZDA. Okolje in energija sta novo jedrsko orožje, medtem ko sta nova bloka orientalski in zahodni, kar je okrog so države, ki štejejo zgolj na papirju.

Tako lahko je vse pripisati Velikemu bratu, sistemu, skupinam moči, državam moči. Kaj pa naša kultura? Naše navade? Bi šli iz varnega okvira tople blaginje, iz nenehne potrebe po rasti, po več, po višje, da bi spremenili svet? Da bi ga rešili?

Veliko lažje, priznam, je čakati na znanstvenika, ki bo iznašel zeleni napis IZHOD, vse dokler mi dela zobna krtačka na baterije, se z dnevnimi skrbmi o porabi energije in krvavi ceni udobja ne sprašujem.

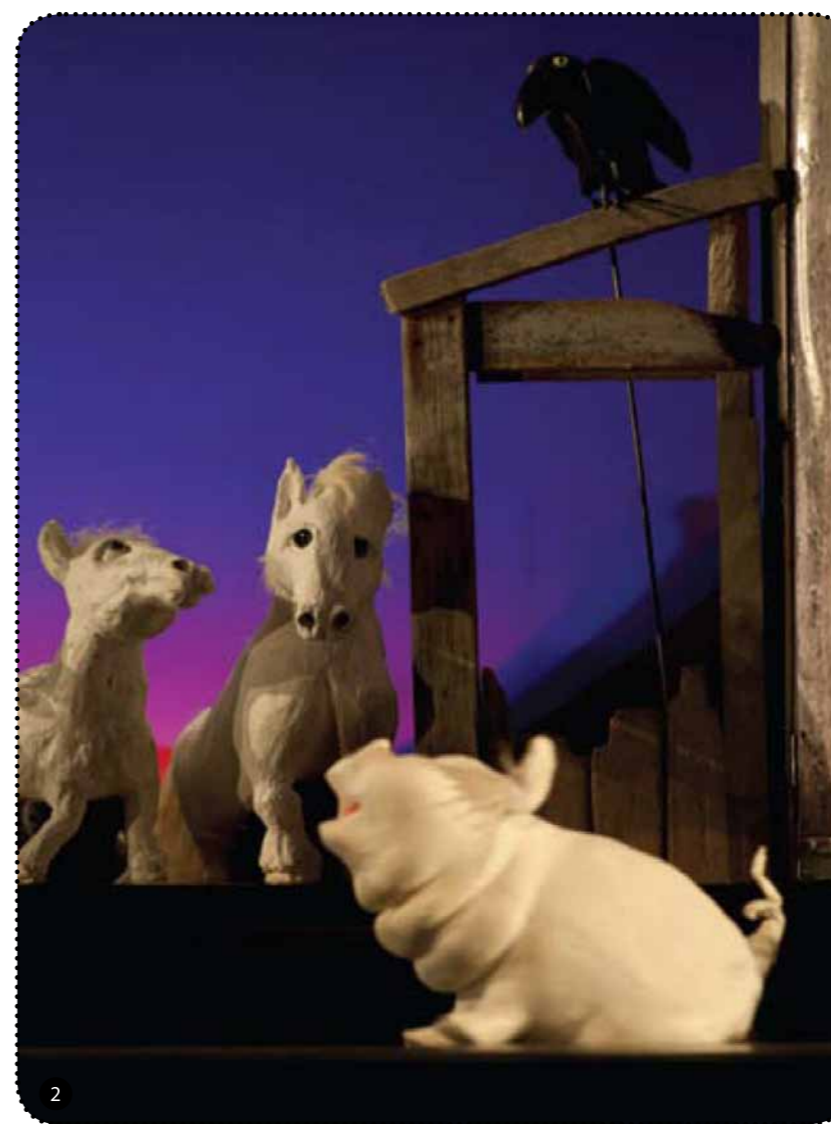
NOVI TOTALITARIZMI NA OBZORJU

Brina Klampfer

Uito Taufer je diplomiral iz režije na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo, v Ljubljani. Od 1989 je zaposlen v Slovenskem mladinskem gledališču, s katerim je sodeloval že prej. Njegove predstave so postale stalnica slovenskih in mednarodnih festivalov. Drugega septembra bomo festival Mladi levi zaključili z lutkovno predstavo *Živalska farma*, v režiji Uita Tauferja. Besedilo je priredil Andrej Rozman Roza.

1. Kakšen je bil vaš prvi stik z gledališčem?

Ko sem bil star štiri ali pet let, je moja mama začela študirat dramsko igro. Spomnim se, da je doma ponavljala govorne vaje in Prešernove Sonete nesreče. Potem me je peljala gledat predstavo *Matiček se ženi*, v zasedbi z našim velikim igralcem, Stanetom Severjem. Zagotovo je name ta predstava naredila velik vtis, saj sem se kasneje tolikokrat lotil režije tega besedila. S staro mamo sva pogosto obiskovala lutkovno gledališče, predvsem marionetno, ki je name delovalo s svojo skrivnostjo in magičnostjo.

2

režiral. Pravzaprav je celo tako: bolj kot sem v zagati, bolj kot so stvari razprte, in v nevarnosti, bolj kot hodimo po robu, dlje ko to počnemo, večja ko je verjetnost, da bomo sramotno propadli, večja je hkrati tudi možnost, da bomo naredili kaj zanimivega. Najhuje je, če produciraš vedno isto metodo in estetiko. Tega se, če se le da, izogibam. Tudi če sem se česa naučil, se tega ne zavedam, oziroma bi raje pozabil.

2 - Foto: Nejc Saje

2. Zakaj režija?

V gimnaziji smo imeli gverilsko gledališko skupino, s katero smo nastopali po študentu, na gimnaziji, in se šli hepeninge razne gverilske kulturnopolitične akcije. Tako se spomnim, da smo npr. vdrli na oder med proslavo za 29. november, zaradi česar smo imeli tudi probleme s šolskimi oblastmi. V tej skupini sem jaz igral nekakšno vlogo režiserja, saj ni bilo nikogar drugega, ki bi zadevo dovolj resno vzel. Začel sem brati stvari o gledališču. Hkrati pa me je režija strastno prevzela in sem šel tovarišem strašno na živce, ker sem hotel ves čas nekaj vadit.

3. Kako ste se po končanem študiju znašli v gledališkem prostoru in kako ste takrat doživljali svet?

V glavnem me je gledališče, ki sem ga takrat spoznaval in videl, pustilo nepotešenega in lačnega. Jaz sem hotel delati na drugačen način. Predvsem se mi je zdelo pomembno med režiserjem in igralci postaviti drugačne odnose in nove temelje. Bolj enakovredne in bolj kreativne. To je tudi ključna stvar mojega dela. Z generacijo starejših igralcev sem imel probleme, ker so bili navajeni zgolj poslušati in ubogati režiserja. Niso delovali kot sokreatorji predstave. Vsi starejši režiserji so delovali iz stališča avtoritete. Mene pa je zanimal drug pol. Koliko je režiser sploh res potreben.

4. Danes imate za sabo že več kot 80 gledaliških režij, 6 oper, 1 celovečerni film. Lahko bi rekli, da ste postali stalnica v gledališkem prostoru. Česa ste se v tem času naučili?

Ne vem, če sem se česa naučil. Smo dva tedna pred premiero in sem v isti zagati, kot sem bil, ko sem prvič

5. V naslednjih dneh si bomo na Mladih levih ogledali predstavo Živalska farma, v vaši režiji, ki jo je Andrej Rozman Roza priredil za LGL, po Orwelovem romanu. Se morda spomnite, kdaj ste prvič prebrali Orwelov roman in kakšen je bil vaš utis?

Ne spomnim se, kdaj sem roman prvič prebral, vem pa, da se mi ni v tistem času zdel nič posebnega. Ko smo se dogovorili, da bomo delali Orwelovo Živalsko farmo, nisem imel pred sabo zgodbe romana, temveč misel. Bolj me je veselila provokacija z Orwelovo mislijo, v kontekstu družbene situacije danes. Kako misel romana prestaviti iz enega družbenega konteksta, torej socialističnega, v današnji, kapitalistični kontekst.

6. Režirali ste že kar nekaj Rozmanovih besedil, oziroma priredb. Ali v svojih uprizoritvah dosledno sledite avtorju, ali kdaj kaj črtate ...

V principu najraje delam z živimi avtorji. Zdi se mi pomembno, da zlezem v kožo avtorja in da tekst vzamem za svoj. Pikanogavičko npr. sva delala tako, da smo najprej z ekipo naredili priredbo zgodbe, potem pa je on na podlagi te priredbe napisal dialoge. Zelo se mi zdi pomembno, da med režiserjem in avtorjem obstaja neka kemija, neka sinergija. Zelo lepo in zabavno je, ko je avtor besedila in režiser delujeta kot dober team.

7. Kakšen jezik pa govorijo živali na kmetiji?

Veliko smo o tem razmišljali in ugotovili, da je to jezik, ki ga govori Andrej Rozman.

8. Obstaja razlika med režijo lutkovne predstave in dramske predstave?

Pravzaprav ne. Ni je pri režiranju, je pa pri igralcih. Igralčev odnos do svojega ega, namreč. Dober igralec pri lutkah služi lutki in se ji popolnoma podredi. Njegov ego mora biti podrejen, da lutka lahko maksimalno zaživi. Na nek način je igralec režiser svoje lutke. Medtem ko v dramskem gledališču igralci nosijo sebe po odru, kar je popolnoma drugače. Mislim, da je to bistvena razlika. Iz režiserjeve perspektive pa je ni. Zabavam se tako tam, kot tukaj.

9. Prevladuje mnenje, da so lutke samo za otroke ...

Mene gledališče izključno zanima v svoji univerzalnosti. Nikoli ne delam samo za otroke, ali odrasle, vendar imam pred očmi univerzalno publiko. Najraje delam za mlade ljudi, ki so kritični in odreažirajo nagonsko, če jim kaj ni všeč. Ali če jim je. Ne bojim se divje srednješolske publike. Njihova energija me inspirira. Res je, da velikokrat nasedejo najcenejšim foram, ampak saj tudi odrasli. Samo odrasli počnejo to bolj svetohlinsko.

10. Kaj za vas pomeni politično angažirano gledališče?

V gledališče, ki je deklarativno politično, ne verjamem. Mislim, da mora vsak ustvarjalec najprej prisluhniti sebi. Kje je njegov osebni konflikt s svetom. In velik del tega konflikta je na polju političnega. Predvsem se mi zdi, da je treba govoriti in raziskovati iz samega sebe in ne iz nekaterih občin, splošnih premislekov. Konec koncev to dela znanost. Jaz tukaj vidim razliko med politiko, znanostjo in umetnostjo. Mislim, da nam umetnost dopušča svobodo, da izhajamo iz tega, kar smo, ne da smo to, kar se nam zdi, da bi morali biti. Največji problem pri politični umetniški angažiranosti je, ko se ustvarjalci skušajo postaviti v vlogo pravičnika, popraviljalca sveta. Nosilca Resnice, Ideje, Odrešitve. Nikakor pa ne zanikam političnega konteksta gledališča. Mislim, da je vsako gledališče, da je vsaka umetniška akcija politično dejanje. Ker zadeva v bistvo. V razklanost sveta. V razklanost med posameznikom in družbo. V mojo nemoč pred svetom.

11. Od 15. septembra dalje, si bomo v ljubljanski Drami lahko ogledali vašo najnovejšo predstavo ZUMB TUM TUUM, ki je nastala po predlogi futurističnih besedil ...

Ja, v tej predstavi se ukvarjamo z raznoraznimi futurističnimi besedili, tako imenovanimi gledališkimi sintezami, manifesti, proznimi in pesniškimi deli itd. Ne delamo predstave o futurizmu, niti ga ne uprizarjamo, ampak delamo predstavo na podlagi inspiracije, fascinacije nad futuristično umetnostjo in njeno paradoksnostjo. Futuristi so zelo ostro zarezali v umetniško produkcijo začetka 20. stoletja. V njihovih delih se razvijajo in dogajajo ključni momenti, s katerimi se je ukvarjala umetnost od tistega časa do danes. Najbolj zanimiva je poetika destrukcije in razpetost med politiko in poetiko in futuristi prehajajo iz enega območja v drugo. Dejstvo je da se en del futuristične teorije in prakse zlije s politiko fašizma. Ampak če dobro premislimo, so vse umetniške prakse 20. stol, na tak ali drugačen način, plesale med poetiko in politiko. Marsikateri umetnik se je udinjal temu ali onemu totalitarizmu. Ker je res verjel, ali pa iz drugih razlogov. Tudi o tem bo govora v predstavi, ki jo delamo v času, ko se na obzorju kažejo novi totalitarizmi. Ne samo ti, ki nam grozijo zdaj, ampak tudi tisti, ki naj bi nas odrešili teh, ki so zdaj.

12. Tehnološki razvoj torej ni zagotovil razvoja družbe ...

Ja, futuristi so verjeli, da bo. Verjeli so, da bo človek s pomočjo tehnologije npr. postal nesmrten. Ta vera v znanost še vedno obstaja. Je pa res, da se kljub neverjetnim in vztrajnim znanstvenim in tehnološkim dosežkom zdi ta vera trenutno nekam utrujena ... Prvič sem pomislil, da bi delal predstavo o futurizmu leta 1989, ko sem bil v Parizu. Odprli so muzej prihodnosti, muzej najnovejših tehnologij. Bil sem tam dva tedna po otvoritvi in 90 % aparatov, ki naj bi prikazovale najsodobnejšo tehnologijo, je bilo že pokvarjenih. Mislim sem si, da je to krasna metafora našega sveta. Sprašujem se, kakšno bi bilo stališče futurista danes ...

O, Ulovka, ti kraj si srečnega imena!
Da glad me v tvoje nedrje popelje,
Artistom z vseh vetrov si ti v veselje!

Šumijo nam trebuščki prazni,
Tam pa, glej, gostilničar prijazni!
Rudečih lic se nam nasmiha,
Utrujen s pladnjem prisopih
Dišečega in toplega zavitka.
Levi mladi na poskok,
Jek se sliši od vsepovsod.
Ugrizne vsak v svoj kos izbrani,

Zgrize dobro ga s čekani.

Umetnik zdaj s slastjo zauka,
Lepi se na zóbe skuta.
Ocena končna je odprta,
V tekmi jabuk, višnje so in breskev.
Ko dan večer si že oprta,
Eh, raje zlekni se pod lestev.

